

MADELEINE IN GLAS

Non tenet eam

De figuur van Magdalena wordt afgebeeld als jonge, moderne vrouw met haar haren in de wind. We geven haar een dynamische pose met een uitgestrekte hand. In dit kerkraam willen we haar centraal plaatsen met als idee dat het oké is om het even moeilijk te hebben. Het is oké om even je geloof te verliezen. Madeleine reikt je de hand. Een zalvend gebaar. De vraag: “Kom je mee?”, “Kan ik je helpen?”, “Reik mij de hand en we gaan samen verder”. Ze stelt zich open voor je en neemt je op in haar verhaal. Zeker vandaag, met alles wat naar de kerk gesmeten wordt in het zog van de tv-reeks ‘Godvergeten’, is dit een krachtig signaal. Het is de vrouw in de kerk, maar ook in de maatschappij nog altijd als ‘second’ gezien wordt, die de hand uitsteekt en zegt: “kom, laat ons verder gaan, verder doen”.

We laten Madeleine zich ook halvelings omdraaien. Niet zomaar. het is een expliciete verwijzing naar het Johannes evangelie, meer bepaald naar hoofdstuk 20 vers 16. Daar draait ze zich om en (h)erkent ze Jezus en antwoordt ze Raboeni, meester. Maar reeds in vers 14 draaide ze zich ook om. Augustinus verwijst naar verschillende stappen in het omkeren.

In de grondtekst wordt zowel in vers 14 als in vers 16 ‘zich omkerende’ gebruikt. Er moet een reden zijn dat de evangelist dit gebruikt, want als ze zich twee omkeerde, dan stond ze met de rug naar Jezus. Augustinus ziet twee bekeringen bij Maria Magdalena: de eerste keer keek ze, volgde ze, maar ze herkende hem niet, geloofde niet. De tweede keer draait Maria zich geestelijk om en erkende wie Jezus was. In deze afbeelding keert ze zich opnieuw om, om leiddraad, gids te zijn van wie het misschien, net zoals zij, de eerste keer niet zag.

Maria Magdalena staat bekend als prostituee maar ook als vrouw die tot inkeer van haar geloof kwam. Haar sensuele karakter willen we benadrukken door haar haar ros te houden. Heiligen worden vaak afgebeeld met hoofddoeken of donker haar. We gaan hiermee in fel contrast. Maria Magdalena was geen heilige, maar een vrouw met een moeilijk leven, een vrouw van elke dag, die zich in een patriarchale maatschappij diende overreind te houden.

Het kerkraam beladen we met symboliek op verschillende manieren. Eén van deze manieren is het gebruik van kleur.

We spelen met verschillende kleuren doorheen het raam. De blauwen linksonder symboliseren het water. Maria Magdalena is gekend in de bijbel voor het wassen van Jezus’ voeten. Ook voor het vele verdriet dat ze had. Echter wordt blauw ook vaak geassocieerd met diepte, stabiliteit en rust. Blauw staat voor vertrouwen, loyaliteit, wijsheid, zelfverzekerdheid, intelligentie, geloof, waarheid en uiteraard ook de hemel. Blauw is ook één van de hoofdkleuren die gebruikt worden in het nieuwe logo en aan de deur van de vernieuwde ingang van de kerk.

Rechtsonder spelen we met tinten groen. Hier maken we een referentie naar de aarde. In de schilderlaag van het raam worden varens en klimop aangebracht. Tussen het struikgewas verschuilt zich een duivel. Een rechtstreekse verwijzing naar een van de zeven duivels die Maria Magdalena verjoeg.

De kleur groen is de dominerende kleur in de natuur en staat symbool voor een nieuw begin, evenwicht en harmonie. Maar het wordt ook geassocieerd met genezing, gezondheid, balans, vernieuwing en veiligheid. Groen is trouwens ook een kleur die hand in hand gaat met vertrouwen, groei en ontwikkeling.

Rechtsboven in de juxtapositie met het blauw linksonder spelen we met rode en oranje tinten. De passie. Het leven. Het vuur. Rood is de kleur van kracht en van het leven, de warmte, van de liefde en van hartstocht. Echter kan het ook staan voor durf en moed, woede, geweld en de duivel.

Linksboven symboliseert de lucht. De openheid, het ademen, de levenslust en het plezier dat je hierbij hebt. Geel staat ook voor geluk, zelfvertrouwen en wijsheid. Het is ook een rechtstreekse verwijzing naar het nieuwe logo van de Magdalenakerk. Het geel of oker dat gebruikt werd in het logo komt hier terug, de verwijzing naar het aardse denken, met de voeten op de grond staan. Geel symboliseert ook de zon, het leven, het geluk, bloei, welbevinden,...

Een andere manier waarop we het raam beladen met symboliek zijn de gebruikte floralen.

Op Madeleine's hoofd plaatsen we de bloemenkrans. Deze verwijst naar de natuur, waaruit alles ontsprongen is. In de neogotiek (de andere ramen van de kerk) werden vaak bloemen afgebeeld, hogels, kruisbloemen, etc.

De bloemen die wij willen associëren met Maria Magdalena zijn niet per ongeluk gekozen.

De pioenroos: Het woord Pioenroos komt van het woord "Paieon". Volgens Homeros was dit de dokter voor de Griekse goden.

In de middeleeuwen heerste dan weer het geloof dat een pioenroos het kwaad en Magie kon afweren. De pioenroos kon volgens hen ook de duivel krachteloos stellen.

Vandaag de dag staat de pioen voor liefde, geluk, voorspoed en romantiek. De roos wordt ook geassocieerd met een verborgen boodschap: "Probeer altijd eerlijk en respectvol te handelen, wees niet bang om je fouten toe te geven en deel je liefde met zo veel mogelijk anderen." Een boodschap die Madeleine uiteraard deelt.

Roos: De roos staat voor passie, liefde, lust. Iedere kleur heeft een eigen betekenis. Een rode roos staat voor liefde en respect, een roze roos staat dan weer voor geluk, dankbaarheid en zuiverheid.

Geranium: Deze bloem kreeg één van zijn eerste vermeldingen in de boekdrukkunst door een Brabantse Plantenskundige. Rembert Dodoens stelde het "Cruydeboek" samen in 1554.

We maken ook een verwijzing naar de Islam, want volgens hen hing Mohammed zijn hemd aan een boom, en deze boom was zo vereerd dat hij transformeerde in een geranium.

Een geranium staat ook voor vindingrijkheid, maar ook als uitnodiging voor een ontmoeting of vriendschap.

De klimmende winde: Dit is een plant die in de oudheid vaak gebruikt werd om religieuze objecten te maken. Hij werd ook vaak gebruikt voor medicinale doeleinden. Een andere betekenis is de "onzekerheid". Hij staat ook voor genegenheid, vitaliteit, alertheid, hulp om met oude gewoontes te breken.

welriekende lathyrus of pronkerwt: Deze bloem staat zowel voor plezier als voor afscheid, maar ook voor fijngevoeligheid en de vriendschap.

In het rechter lancet bekleden we het raam ook met bloemen:

Varens: Varens werden vroeger beschouwd als krachtige, mystieke planten. Ze werden vaak verkocht omdat ze je zouden beschermen tegen de duivel. We maken hier ook een knipoog naar de geschiedenis van de glaskunst. Vroeger werden varens namelijk gebruikt om glas te produceren.

Klimop: Dit is een altijd groene plant. Daarom staat hij symbool voor het eeuwig leven. Door de hechtwortels staat hij ook voor trouw en vasthoudendheid, maar ook voor overwinning en (mannelijke) kracht.

In het Oude Egypte stond de plant voor Osiris, die voor de onsterfelijkheid stond.

Een derde manier waarop we symboliek brengen in het raam is de zalfpot met doek in de lob. Hierbij wordt een klare, duidelijke, eenvoudige verwijzing gemaakt: "Dit is Madeleine."

Maria Magdalena is geen eenpolig figuur in de evangelies. Ze is een ruwe diamant met vele facetten en daardoor staat ze voor velen van ons. Ieder kan zich wel herkennen in één van haar facetten. Die complexiteit, die nooit stoppende verandering willen we ook benadrukken in het glasraam. Het raam dat geschapen wordt moet in deze neogotische kerk ook getuige zijn van de vooruitgang in de glaskunst. Net zoals Maria Magdalena niet kan weggezet worden als een vrouw van lang geleden, willen we tonen dat glaskunst - zeker ook in Brugge - geen kunst uit het verleden is.

Het is de bedoeling dat we verschillende technieken zoals de klassiekers, het glas-in-lood en het brandschilderen combineren met nieuwere technieken zoals zandstralen en fusen. Zo wordt een mooie mix gecreëerd van de verschillende technieken die vandaag de dag bestaan. Ook het "klassieke" brandschilderen wordt op een andere manier toegepast om dit meer in de 21e eeuw te brengen. Deze combinatie van technieken brengen we samen met een rijk scala aan looddiktes. Dit zorgt voor extra dynamiek in het raam en zal het oog ook leiden naar de verschillende elementen.

Verder zal ook goed gebruikt gemaakt worden van de verschillende glassoorten en productiemethodes die we vandaag de dag hebben. Door een mix te maken van mondgeblazen en industrieel gemaakt glas creëren we een raam dat rijk is aan texturen. Zo kunnen we gebruikmaken van transparant effen glas, waterglas, structuurglas, opaal glas,...

Sinds Gregorius de Grote, die Maria Magdalena probeerde voor te stellen als zondares die vergiffenis kreeg, zijn vele kunstenaars diezelfde weg uitgegaan. Veronese laat Maria Magdalena bijvoorbeeld zien terwijl ze de voeten van Jezus wast met haar haren tijdens de maaltijd bij Simon. In de Bijbel

staat nergens staat dat deze vrouw daadwerkelijk Maria Magdalena was, maar in Veronese's typische uitbundige stijl is ze te zien in een rode jurk aan de voeten van Jezus.

In de 16e eeuw maakten tientallen kunstenaars schilderijen van Maria Magdalena als zondige vrouw. De bekendste versie is mogelijk deze van Titiaan. Ook wordt Maria Magdalena vaak getoond als ze Jezus ontmoet na zijn wederopstanding. Als ze hem wil aanraken, verbiedt Jezus haar dat (noli me tangere). Rembrandt schilderde het tafereel naast Jezus' grafsteen. Meerdere verhalen die waarschijnlijk over verschillende vrouwen gaan, worden zo geprojecteerd op Maria Magdalena.

Maar Maria Magdalena komt ook recentelijk weer aan bod: denk maar aan de vele verwijzingen naar haar in de Da Vinci Code, waardoor ze plotseling een vrouw werd, gekend ook door niet gelovigen. Of wat te denken van de hedendaagse kunstwerken over 'de onafhankelijke vrouw' van onder andere Marlene Dumas en David LaChapelle.

Nochtans willen we hier afstand van nemen. Maria Magdalena moet iedereen kunnen zijn, Madeleine is diegene die je uitnodigt om mee te gaan: de uitnodigende vrouw. Zo wordt ze onbewust het beeld van de nieuwe kerk: de uitnodigende.

Non tenet eam!